

for den overhodet var tale om noen arbeidsnedleggelse, og at selve aksjonen ikke berodde på noe lokalt norsk forhold. Likeledes at nordmenn, uansett hvilken politisk fraksjon de tilhørte ikke kan pålegges noe medansvar for hendingsene i september 1941 i Oslo.

Det er absurd å tro at unntakelsesstilstanden med sine meningsløst strenge straffer hadde sin årsak i lokale forhold av bagatellmessig art. Hadde tyskerne kunnet opprettholde ro og orden på arbeidsplassen med noen melkelitere, ville ganske sikkert jernarbeiderne ha fått beholde sine opprinnelige rasjoner, og unntakelsesstilstanden aldri funnet sted. Allikevel har denne oppfatning så vidt en kan skjønne blitt alment godtatt.

UTOVER ETTERSOMMEREN og høsten 1941 ble den tyske ledelse stillet overfor et nytt politisk problem hvis løsning hadde alt å bety for fortsatt utnyttning av de okkuperte områder. — Forbundet mellom Russland og Tyskland hadde i alle okkuperte land skapt muligheter for samarbeid mellom de tyske okkupasjonsmyndigheter og såvel politiske som faglige ledere som enten stod tilsluttet sitt lands kommunistparti eller sognet til dette. Bruddet med Russland skapte en total forandring i dette forhold. Det er verd å legge merke til at i intet okkupert område slapp representanter for partier som åpenlyst hadde gitt uttrykk for sin sympati med Tyskland fram til noen innflytelse. Etter hvert skjedde det også i dette forhold en forandring etter at krigen hadde utviklet seg til også å omfatte en vepnet konflikt i øst. I Berlin forutså man at de folk man hittil hadde oppnådd samarbeid med og i vesentlig grad bygget sin okkupasjonspolitikk på, fra nå av ville bli deres argeste motstandere. — Dette skulle ville naturlig inntre i det øyeblikk den tyske hær marsjerte over den russiske grense. Jeg forutsetter at tyske partiledere allerede før innmarsjen i Russland, hadde planlagt den politikk som skulle følges i de okkuperte områder under de nye tingenes tilstand. I alle fall framhevet dr. Ley dette overfor meg i Berlin og da som uttrykk for den tyske framsyntet. Jeg bygger forøvrig det vesentlige i denne artikkel på opplysninger jeg fikk av dr. Ley under en samtale i Gemeinschaftshaus i Berlin i 1943. I

England under krigen kan si det samme om engelskmennene. — Den norske regjering og norske representanter for offiserskorpset ble neppe orientert om de engelske raider langs norskekysten, eller meddelt noe som helst av betydning om den engelske generalstabs planer. Sikker likt like lite om de planer det hemmelige engelske militærpolitilyslet med.

SELV BLE JEG OM MORGENEN den 10. september brutalt trukket ut av sengen av det tyske politi og ført ned på Quislings kontor. I det øyeblikk jeg trådte over terskelen ante jeg ingen ting om det dagen eller nærmeste time ville føre i min vei. I samme stilling var de som sammen med meg ble trukket fram i rampelyset. Flere framtrepende representanter for okkupasjonsmakten hadde i disse første dagene overfor meg uttalt at hadde de blitt spurt til råds hadde aldri aksjonen fått et slikt forløp. — En forstod godt at de mente en slik aksjon var det dumme som kunne skje, men trakk på skuldrene og nevnte ordene, ordre fra Berlin. Umiddelbart etter meldingen om henrettelsen av Hansteen og Wickstrøm var blitt kjent, oppsøkte jeg såvel representanter for det tyske politi som Quisling. På min henstilling svarte Quisling at han ville gjøre alt som stod i hans makt for å hindre flere dødsdommer og for å oppnå løslatelse. Under mitt nærvær satte han seg i forbindelse med Rediess pr. telefon og gjorde sin innflytelse gjeldende her. Men Quisling gjorde meg også oppmerksom på at hverken Terhoven eller Rediess var avgjørende myndighet. Den innflytelse de måtte ha ville han imidlertid utnytte. Han beklaget Hansteens skjebne og ga uttrykk for den sterkeste misnøye med den illojale måte tyskerne hadde opptrådt på ved å unnlate å orientere ham, slik at han var fratatt sjansen til å gjøre noe fra eller til. I disse dagene hadde jeg også samtaler med de fleste av Nasjonal Samlings ledere, og jeg er hellig overbevist om at ingen på forhånd hadde hatt den ringeste anelse om det som måtte komme. Tvertimot uttrykte samtlige harme og forbauselse, og alle uten unntakelse gikk inn for å begrense ulykken. Jeg har etter «frigjøringen» svært

resultat av min tale hadde gjort seg skyldig i noe av betydning. Neste morgen tilkalte

Ord på grunnlovsdagen.

(Holger Drachmanns Innledningsdrøp til «Pæder Torden-skjold» 1887)
Nu, da det prøve, det pynteligt, smaa, breder sig yppigt og blomstrer i landet, nu, da det djærve maa søge sin vraa og bide forbitrelsen i sig, da øj det tør bide paa andet, nu, da det kraftige kaldes det raa og tiden sit alenmaal henter fra dværger, som den kan forstaa

ofte tenkt på, at hadde heimefronten i sin ledelse hatt folk som i samme grad hadde lagt seg på med all sin tyngde for å begrense oppgjørets ulykkelige følger, ville rettsvesenet ha kunnet løse sin oppgave i forbindelse med etterkrigsoppgjøret på en for landet og kommende slekter langt fornuftigere måte.

EN HAR FATT INNTRYKK av at det har vært om å gjøre å sette verdensrekord i landsforræderi. En norskamerikaner som besøkte meg på Akebergveien etter å ha vært borte fra landet siden 1920 uttalte at jeg ikke måtte tro han tok denne anklagen for landssvik høytidelig, langt andre burde ha vært dømt hvis absolutt noen skulle dømmes. Han hadde lengtet tilbake til Norge mange ganger, men oppholdet her sommeren 1946 var mer enn nok. Det han hadde sett og hørt var nok til å gjøre ham for alltid ferdig med hjemlandet. På samme måte som tyskerne alltid når de brukte vold oppnådde det stikk motsatte av det som var tilsiktet, ville de norske myndigheter før eller senere gjøre samme smertelige erfaring.

Den som gir juling får alltid juling til gode — jeg synes på tross av alt synd på justisministeren, herr statsråd Gundersen.

Jeg har i denne artikkelen trukket fram for offentligheten noen faktiske forhold i forbindelse med unntakelsesstilstanden i Oslo. Det er for meg umulig å samle tankene om det som den gang hendte uten samtidig å bli minnet om den tragedie som knytter seg til navnet Viggo Hansteen.

morderne tilbake til Dr.v. 117 B, og skrev rapport om likvideringen. Rapporten sluttet slikt:

«Selv om det har vist seg at frk. N.N. ikke var noen viktig objekt, så var aksjonen allikevel av stor verdi som trening».

Så forblindet var disse tre menn blitt av den uvettlige og kyniske propaganda fra London, at de med kaldt blod kunne myrde et menneske bare for trenings skyld.

Det største ansvar ligger hos de menn som ga ordene til slike handlinger som ga seg utslag i disse ord: «Frk. N.N. var nå engang dømt til døden, og de hadde bare å utføre jobben».

Det er en hån mot all rettskjensle og en skam for det norske folk, at de menn som hadde ansvaret for denne bloddåd skulle få høve til å føre det store ord i Norge etter 8. mai 1945.

Skulle det være noen av «8. Mai» lesere som mai—juni 1945 satt sammen med lensmann Engobret Nilsen på Bondelia ved Gjøvik, bedes de vennligst henvende seg til fru Margit Ødegaard Nilsen, Lesund, Nordmøre.

Pålitelig gårdsgutt, kjøre- og skogsvant, får plass straks på en liten og trivelig gård i Amot i Østerdalen. Helst noe snekkerkyndig. Oppl. og lønnskrav til
Olav Nergård, Rena

Ekteskap. Skogsarbeider 42 år, ungdommelig og kjekk, ønsker bekjentskap med liketil grei dame. Gjerne tidligere N.S. Helst fra Østlandet. Foto.
Bill. mrk. «Fordomsfri», nr. 203

Ekteskap. Gårdbrukersønn 27 år, frisk og kjekk, godt utseende, ønsker bekjentskap med grei, intelligent dame. Brev uten foto besvares ikke. Bill. mrk. «Sjåfør», nr. 204.

NS-bønder på Hedmark! Arbeidsvillig mann fra Vestlandet ønsker arbeid på gård hos N.S. bønder på Hedmark. Ikke særlig jordbrukskyndig, men vant med alt forefallende arbeid, reparasjoner o. l.
Bill. mrk. «Hurtiget», nr. 206.

Bygningsarbeidere inntas straks

Øvede folk med gode attester som kan arb. selvst. foretrekkes. Inntar også pålitelig lærvillig læregutt. — Den såkalte nasjonale holdning har ingen betydning. Henv. Byggm. Aslak Lien, Gol. Telf. 130 a.

Driftslån
Jeg disponerer Norsk Språkskole og A/S Ama Forlag, i seg selv høyverdige firmaer, men mangler driftskapital etter rettssvik 1945. Gir gjerne 7 pst. for driftslån.
Dr. phil. A. M. Amble, Rosenkrantzgt. 10, Oslo

Hus ledig
for enslige. N.S. helst eldre. Sentralt, vakkert, i Indre Østfold, 1,5 km fra Mysen.
Minda Flateby — Mysen
Telf. Mysen 1209

Kapital — kompagnoner
søkes til havg. fiskefartøy. Minst 45 000.—, kan deles på flere, gjerne lånt.
Bill. mrk. «Eventyret 1950--51» nr. 210.

Hallo Oslo!
Pensjonert embetsmann med frue søker 2-værelses leilighet i eller i nærheten av Oslo. I bytte has 3 værelses moderne leilighet i Bergen. Bill. mrk. «Bergen — nr. 199».

Lærerinnepost
med 36 v. småskole ledig. Stille, trivelig sted. Hyggelige mennesker. Søknad med oppl. om alder og utdannelse sendes dette blad under merket «Lærerinnepost», nr. 200.

Gårdsgutt
søkes til middels gård i Vestfold snarest mulig. Henvendelse til Ole Styrvoll, Styrvoll p.å. pr. Larvik.

Finnes det
en litt eldre landsens kvinne som vil stille et lite fjøs på 5 melkekuer, på stille sted litt utenfor Drammen.
Bill. mrk. «God post», nr. 207.

Husholderske
kan få plass på fruktgård på Vestlandet. Kun to voksne. Lettvint. B. m. lønnsf. mrk. Snarest» nr. 205.

Jordbærplanter

Priklet fra benk kr. 8,— pr. 100 Upriklet, god rot kr. 5,— pr. 100
Sorter: Deutsch Evern, Abundance og Dybdal.
Plantene leveres sortersene og sykdomsfrie.
Henvendelse
G. KRISTIANSEN
Kryderen. — Telef. 15.

Søker forbindelse
med engrossforr. i dør- og vindusbeslag, skruer, spiker, jernvinduer og bygningsartikler for øvrig, samt møbelfabrikk eller grossist. Bill. mrk. nr. 194.

Liten leilighet i Oslo søkes

Kan noen hjelpe meg til praktisk liten leilighet — 1ste ell. 2den etg., — helst med sol og i vakre omgivelser.
Oyvor Hansson,
adr. Haugseth, Middelthungst. 12 a, Oslo (Telef. 448444).

Baker får stilling.

For en dyktig og selvstendig baker er plass ledig i større bakeri på landet. Vedkommende kan om ønskes også bli medinteressert i driften. Bill. mrk.: «Vestlandet nr. 189».

Sommeropphold ønskes.

Pensjonert embedsmann og frue søker 1 a 2 værelser til sommeropphold et par måneder, adg. kjøkken hos N.S. folk på Østlandet. Sengetøy og sengklær kan medbringes. Bill. mrk. «198»

Gift gårdskar

får plass på stor østl.gård. Konen må hjelpe til med husarb.
B. m. «Greie folk», nr. 208.

1 kokke og 3 serveringsdamer

får plass på Jutehagen Pensjonat Fevik, fra 1. juni. Tlf. 2190.

Løssalgpris 25 øre
Nordmørspostens Trykkeri